

A metafizika és a szabadság illúziói

A Ceredi Nemzetközi Kortárs Művésztelep bemutatkozása Rómában

NÁTYI RÓBERT

Palazzo Falconieri, Róma, 2018. IX. 12. – XI. 10.

A patinás Palazzo Falconieri földszinti kiállítótermeiben szeptember közepén a ceredi művésztelep alkotóitól látható egy közel félszáz művet felvonultató válogatás, amely alapkonceptiójában a különböző kultúrák találkozásának metszéspontjában alkotó, szocio-kulturális érzékenységgel, a befogadó település lakosságával folyamatos interakcióra lépő nemzetközi művészcsoport munkásságának összefoglalására vállalkozott.

A II. Gyula pápa által megálmodott, a reneszánsz történelmi hangulatát sugárzó forgalmas Via Juliáról belépve a részben Francesco Borromini elképzelései alapján áttervezett elegáns barokk palota főkapuján a római turistaáradat hangzavarából egy másik, nyugalmas hangulatú világba érkeünk.

Az udvaron rögtön Fürjesi Csabának az idei művésztelep *Nyári konyha* projektje számára alkotott, torony-szerű installációja fogadja a nézőt, felvezetvén azt a gondolatot, hogy a Cereden alkotó művészek a helyben fellelhető tradíciót immáron jó egy évtizede miként kapcsolják össze a kortárs gondolkodás releváns formáival. Az üvegezett vitrint idéző épületmakettben az élet jeleként felfogható, örökmécsesre hasonlító pislákoló fény a barokk cortile háttérében a kétkarú lépcsős kútházzal, mögöttük a Tevere lombos platánsorával éppoly hatásosan működött, mint egy hónappal korábban a Kor-Társ-Táj Ház egészen más karakterű kertjében.

A 19. századi díszlépcsőházzal szemben nyíló márvány keretezésű ajtó mögötti terem intim, zárt világa altemplomi sötétségével meglepő helyszínként szolgált Jozef Suchoža fekete-fehér videóinstallációjának. A végtelenített

fotó: Knačič Ágoston/ArctColony-Cered

Kiállítási enteriőr, balról-jobbra:

FÜRJESI CSABA: *Élőben*, 2016, olaj, vászon, 140×190 cm

MAREK SIENKIEWICZ: *Minden lengyel madár háza*, 2016, festett fa, 60×85×90 cm

STEFAN KREIGER: *Mapplethorpe Exceptionally Helping on Lord Tyler's Summerkitchen*, 2018, akril, cellulóz, 160×320 cm

filmen egy szorgos női kéz – az évezredek tapasztalata alapján beidegződött, egyenletes ritmusra ismétlődő mozdulatokkal – nyújtotta az egyre szélesedő, végül a kép virtuális terén is túlterjeszkedő téstát. A hétköznapi környezetből kirívó monoton zenének is köszönhetően a negatívba fordított filmen a szemünk előtt minden átértékelődött. A liszt feketés-szürkés matériává vált, mintha csak hamut szórtak volna egy sima felületre, mágiikus tevékenységgé fokozva az ételkészítés ősi, de hétköznapi aktusát.

A galéria terem sorába lépve a művésztelep 23 éves történetéből kaphattunk ízelítőt. Johannes Ulrich Kubiak merített papírra készült finom, a naturalista elemeket szürreális látásmóddal ötvöző tusrajzai éppúgy a helyi motívumok világába vezetnek be a nézőt, mint Szemethy Imre kiragadott filmkockákként megelevenedő, szinte vegetatív életet élő, elsorvadt levelekre emlékeztető növényeszerű lényeknek vibrálása

is. A következő térbe lépve Stefan Kreiger *Mapplethorpe Exceptionally Helping on Lord Tyler's Summerkitchen* (2018) című, celluloid lapra akrillal festett fekete-fehér munkája szürreális, groteszk hangvételével illeszkedik Fürjesi *Élőben* című, nagyméretű vásznához, amely a régi fotográfiák festői átírásával különös, metafizikus tartalmakat invokál. Hasonló történelmi konnotációkat idéz Marek Sienkiewicz *Minden lengyel madár háza* (2016) című függeszthető plasztikája, amelyen a kihegyezett karókból összeállított kiülőfák a szabadság érzetének illúzióját keltik ugyan, de a sárga-fekete csíkok közben kézzelfoghatóan a folyamatos veszélyre figyelmeztetnek. A hétköznapi tárgyaknak ez a meglepésszerű alkalmazása, a meghökkentő anyaghasználat jellemzi Palik Eszter *Groteszk* című sorozatát is. Az antik keretbe foglalt, dekoratív csigákba kunkorodó, felfűjt, fehér, hártyszerű kolbászbél közé helyezett szárított virágok

háttal összeillesztett képek kétszekvenciájú mozgóképként funkcionálnak. Nina Mankin *Köztéri emlékbefőtjtjei* a 2013-as *Garden Vision* projekt keretében születtek meg. A barokk türeleművek technikáját távolról visszatükröző applikációk a természeti környezet megőrzéséről, egyben az integrációs illúziójáról tudósítanak.

Az utolsó teremben nagy méretű fotók segítségével ismerhettük meg azokat a műveket, amelyeket nehéz lett volna a helyszínről az „örök városba” szállítani, vagy efemer voltuknál fogva csak reprodukciók készültek róluk. Így itt kaptak helyet Vladimir Kovaliknak a művésztelepi parkban elhelyezett plasztikái (*Kút*, 2014, *Zarándok*, 2015), és Krnács Ágota vörös drapériával becsomagolt útszéli feszülete is. A hosszú drapéria vérző szalagja folyik lefelé a falu feletti domboldal zöld füves lankáin. Ute Deutz 2014-ben készült munkája egy Nógrád megyei kis falu elnéptelenedésének problémájára hívta fel a figyelmet. A német művész a település elhagyott, gazdátlan, eladó házait vette lajstromba, egy terepasztalon – eredeti topográfiai helyüknek megfelelően – modellezve ezeket. A kicsiny, feketére festett házikók komor rasztere a maketten drámaian hívja fel a figyelmet

Kiállítási enteriőr, balról-jobbra:

TOMASZ PIARS: *Szeperált terek*, 2016, átdolgozott fotók, 3 db, 70×100 cm

PALIK ESZTER: *Groteszk III.*, 2017, vegyes technika, 45×55 cm

Kiállítási enteriőr, balról-jobbra:

JOZEF SUCHOZA: *Madonna*, 2017, gipsz, 56 cm

JOHANNES ULRICH KUBIAK: *Ceredi Motívumok I–III.*, tus, merített papír, 80×60 cm

a barokk apácamunkák minuciózus aprólékos-sággal kialakított, áhítatos ereklyetartóira emlékeztetik a nézőt.

A 2012-es művésztelepről, amely *Tárgypozíció* címen hirdette meg tematikáját, több alkotás szerepelt a tárlaton. Ivana Slavikova kézimunkával díszített szitáin az alkotó hímző-rámaként értelmezte át a valamikor konyhai használatban lévő eszközöket. A finom szitaszövetre hímzett nőalakok – század eleji, csipkébe öltözött dámák, tarka népviseletbe öltözött leányok – tárgy-objekt voltakban is érdekesek, de a falon lévő fotók segítségével használat közben is láthattuk őket, amint fény felé tartva, a bőrfelületre vetített sziluettjük, mintegy ideiglenes tetoválásként, új értelmet nyer. Szőke Erika *Vajkópülőjében* (2012) a befőttes üvegben elhelyezett fotográfia a kar mozgásával forogni kezd, így az egymásnak

a csüggesztő valóságra. Tomasz Piars sorozatával mintha éppen erre reflektálna. Egy elhagyott ház archetípusa nála az alkotói projekció következtében lényegült át konstruktív, absztrakt szerkezetté, organizmussá, az újrahasonosítás lehetőségét is felcsillantva. A valamikori lakóház egyébként a tavalyi évben kapta meg új funkcióját, kollektív kiállítótérre alakult. Magda Grzybowska és Marek Sienkiewicz *Kártyák* című konceptuális munkája fotók segítségével adott hírt arról a 2015-ben megvalósított projektről, amikor a falu lakóinak száma 1215 volt, s a fehérre festett tetőcserepeken lévő számok csengettyűszóra fordultak, egyszerre számlálván és jelezvén a falu lélekszámának fogyatkozását.

A római kiállítás alkotásai a választott címmel összhangban az új helyszínen, az eredeti kontextusból kiragadva is igazolták, hogy a ceredi program működik. Egy zártnak tűnő, lassan elfelejtett hagyományra épülő kultúra a kortárs művészet segítségével a cselekvésre is módot adó megközelítések által új jelentéseket, így új értelmet és életet kaphat.